

EERSTE NATIONALE OLIESLAGERSDAG

Zaterdag 29 november 2025

KENNISCENTRUM

IMMATERIEEL

ERFGOED

NEDERLAND

De
**Hollandsche
Molen**

Koninklijk
sinds 2023

Het Gilde van

Molenaars

*Verslag eerste nationale olieslagersdag
Gehouden op zaterdag 29 november 2025
In het Openluchtmuseum Arnhem*

Organisatie: Ada Meurs en collega's, Marjan Schetsberg

Aanwezig: 50 olieslagers van 15 oliemolens waarvan 2 ook bestuurslid zijn van het Gilde, de penningmeester van het Gilde, Nicole Bakker van de Vereniging De Hollandsche Molen en 5 graanmolenaars

Het programma zag er als volgt uit:

- 10.00 - inloop met koffie/thee.
- 10.30 - openingswoorden door Ada Meurs, olieslager en lid Gilde van Molenaars, Nicole Bakker, voorzitter Vereniging De Hollandsche Molen en Marjan Schetsberg, vakgroep Olieslaan.
- Presentatie van het plan voor de cursus olieslager.
- Tijd voor reflectie en uitwisselen ideeën met koffie/thee/fris.
- 12.30-13.30 lunch.
- 13.30 uur: olieslaan in de rosmolen en presentatie haren maken door Martin Bus van de Bonte Hen. Verder evt. uitwisselen van info over ieders eigen producten.
- Rond 15.00 uur thee/koffie/fris met bespreking van de opgeschreven ideeën.
- 15.30 uur officiële afsluiting met mogelijkheid tot nazit.
- Na afloop staat er een tasje met inhoud klaar. Deze wordt aangeboden door Het Nederlands Openluchtmuseum en Olie- en Korenmolen Woldzigt.

Voor de bijeenkomst was een hand-out gemaakt met informatie en foto's van de nog werkende oliemolens in Nederland, een schema van het opleidingsplan en de plek van het ambacht in het Gilde.

Nadat iedereen was gearriveerd in de Kasteelboerderij heette Ada alle aanwezigen welkom op de bijeenkomst namens het Nederlands Openlucht Museum (NOM), het Gilde van Molenaars en Vereniging De Hollandsche Molen. 'Het is een bijzondere, feestelijke dag dat in het teken staat van ontmoeting' aldus Ada.

Zij vervolgt dat wij met 50 olieslagers van 15 oliemolens aanwezig zijn waarvan eentje, de Napoleon's molen, uit België en ook 5 graanmolenaars.

Ada is zelf sinds 1998 op Oliemolen de Passiebloem olieslager. Zij heeft indertijd met 3 andere olieslagers het olieslagersgilde opgericht – er was behoefte om informatie over het ambacht vast te leggen. Daaruit voortgekomen is 'De Olienoot'.

27 jaar later komt alles samen nu de NOM ook bezig is met de borging van de theorie en overdracht aan elkaar van alle ambachten binnen het NOM. Daarom doen zij ook graag mee.

Daarna nam Marjan het woord. De commissie olieslaan is opgehouden te bestaan en gaat door als vakgroep olieslaan bij het Gilde. Het mooie van deze aansluiting is dat de vakgroep gebruik kan maken van de faciliteiten die al bij het Gilde aanwezig zijn. De vakgroep kan nu als pilot dienen voor alle andere ambachten waarvan wordt verwacht dat zij zich ook zullen aansluiten bij het Gilde. Ondertussen kan de vakgroep zich gaan richten op alle actiepunten zoals beschreven in het borgingsplan. Marjan bedankte alle betrokkenen van het eerste uur en de twee olieslagers die meehelpten met het schrijven van een PR-plan, een van de actiepunten uit het borgingsplan.

Vervolgens nam Nicole Bakker het woord: 'De Hollandsche Molen was blij met de uitnodiging voor deze eerste Olieslagersdag. Het is goed dat er veel meer aandacht is gekomen voor het ambacht molenaar. In 2017 is het ambacht op de Internationale UNESCO-lijst van het Immaterieel Erfgoed gezet. Het Gilde van Molenaars, het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde, het Gild Fryske Mounders en De Hollandsche Molen zetten zich sindsdien gezamenlijk in om het ambacht levend te houden. Er is een basisopleiding om molenaar te worden. Maar als molenaar draai je niet voor de prins, molenaars willen een product maken. Van graan tot meel of zoals jullie hier bijeen zitten om olie te slaan. Deze verdieping is van groot belang om het ambacht van molenaar te behouden. Voor de korenmolenaars is er al een opleiding. En het is mooi dat we vandaag bij elkaar zitten om te bespreken hoe we verder kunnen gaan om het ambacht van olieslager over te dragen op molenaars die dit willen leren. Het Gilde van Molenaars heeft het initiatief genomen om te starten met vakgroepen. De Hollandsche Molen is hier een groot voorstander van. We hopen gezamenlijk te werken hoe we alle kennis over het ambacht molenaar vast te leggen en over te dragen. Denk hierbij ook aan ons gezamenlijke project 'Craft of the Miller' waar we ook internationaal kennis uitwisselen. Het wordt ongetwijfeld een leuke en productieve dag'.

Ada nam het stokje weer over om een korte schets te geven van de cursus die nu wordt ontwikkeld vanuit het GVM in de gildestructuur. Dit is al jaren een wens en wie weet zal dit nu doorgang vinden.

Het Uitgangspunt:

Waarschijnlijk heeft iedere oliemolen zelf een inwerkschema voor nieuwe olieslagers, dat moet natuurlijk gewoon blijven - de praktijk leer je op jouw molen.

Ons uitgangspunt is dat olieslagers wel of geen molenaar kunnen zijn, dat hangt af van de traditie op je molen en 'hier op de rosmolen in het NOM hoeven we bv. ook niet met een paard te kunnen werken'.

Doel:

Nu onze beroepsmolenaars/olieslagers schaars geworden zijn, moeten er andere manieren gevonden worden om de kennis van ons molenambacht te bewaren, in te zetten, uit te dragen en te borgen.

Dit kunnen we bereiken door een cursus/opleiding te ontwikkelen waarin cursisten leren over alles wat te maken heeft met de geschiedenis van het olieslaan - in de breedste zin van het woord - in Nederland.

Gezamenlijk met het GVM wordt deze verdiepingscursus ontwikkeld nu het ambacht olieslaan als vakgroep is aangesloten bij het Gilde en als pilot dient voor de ambachten van molens met andere functies.

Zoals bekend bestaat er voor het molenaarschap een door het GVM ontwikkelde opleiding met duidelijke eisen. Een mogelijkheid zou zijn in diezelfde trant een cursus voor het olieslaan te ontwikkelen. Als voorbeeld kan ook het AKG (ambachtelijk Korenmolenaars Gilde) worden genomen.

Deze dag is een onderdeel van het proces om met alle betrokken oliemolens in Nederland en België te komen tot een uitwisseling en verdieping van alles wat met het proces van olieslaan te maken heeft.

Voor wie:

Diegene die zich meer wil verdiepen in de materie en meer wil weten dan wat op eigen molen geleerd wordt.

Na deze uitleg zijn we in 10 groepjes van 6 olieslagers/graanmolenaars van verschillende molens uit elkaar gegaan en hebben de door Ada opgestelde vragen kunnen beantwoorden:

- Wat vind je van een cursus
- Wat zou jij verwachten van zo'n cursus
- wat werkt goed voor jullie op de molen
- wat vind je belangrijk
- welke vraag mis je en wat is dan je antwoord

We hebben een lekkere, goed verzorgde lunch gehad waarna de deelnemers tot 15.00 uur naar de rosmolen konden gaan waar olie werd geslagen.

De organisatoren werkten de flap-overs uit. Hieronder per vraag 5 reacties op de vragen. Alle reacties zijn verwerkt en worden meegenomen in het ontwikkelen van de cursus.

Eerste vraag, wat vind je van een cursus:

1. fijn als het geen verplichting is,
2. noem het geen opleiding maar een cursus, noem het geen cursus maar infodagen - een goede naam moet dus nog worden gevonden.
3. Een cursus regionaal aanbieden wordt geprefereerd.
4. De praktische handelingen leer je op jouw molen, de cursus is een theoretische verdieping waarin informatie kan worden gegeven.
5. Veiligheid is voor iedereen een belangrijk aspect dat in een cursus kan worden meegenomen.

Tweede vraag, Wat zou jij verwachten van zo'n cursus:

1. Veiligheid,
2. productkennis,
3. overdracht aan anderen, types molens en hun techniek, een ervaren opleider
4. kennis vastleggen / valideren,
5. een vakcoördinator aanstellen.

Derde vraag, Wat werkt goed voor jullie op de molen:

1. Interne opleiding,
2. proeftijd voor vrijwilligers,
3. theorie en praktijk combineren,
4. alle veiligheidseisen goed met elkaar bespreken,
5. ervaring delen en achtergrondkennis uitwisselen

Vierde vraag, wat vind je belangrijk:

1. Opleiding en proeve van bekwaamheid. Dit maakt mensen betrokken en gemotiveerd.
2. Goede overdracht aan goede ontvanger, regelmatig herhalen.
3. Toetsen d.m.v. een presentatie/rondleiding, interne, degelijke opleiding,
4. gezelligheid, gedragscode,

5. jaarlijkse oliemolen contactdag om kennis en ervaring uit te wisselen of binnen de provincie de 'buren' bezoeken.

Vijfde vraag, welke vraag mis je en wat is dan je antwoord:

1. Netwerk van olieslagers: contactdag is smeeroliedag.
2. Wel lidmaatschap van het Gilde, Conferentie,
3. meer molens uit Vlaanderen erbij betrekken,
4. Lezingen organiseren,
5. streekgebonden benamingen behouden en documenteren.

Rond 15.00 uur was iedereen weer aanwezig in de Kasteelboerderij en kon Ada de resultaten oplezen. Nog een drankje en vervolgens zijn de deelnemers huiswaarts gekeerd.

Dat er een olieslagerscontactdag moet komen volgend jaar is duidelijk. Piet Heldens van de Windlust in Limburg heeft aangeboden deze te organiseren.

Onze conclusie van deze dag:

Grote opkomst, fijne sfeer, veel gesprekken en informatie uitgewisseld.

Deelnemers willen graag meer onderling contact. Dat gaat niet vanzelf maar moet gestructureerd aangeboden worden. Een jaarlijkse bijeenkomst is belangrijk.

Deelnemers staan open voor een verdiepende cursus en over en weer kennis uitwisselen door o.a. bij elkaar op bezoek te gaan.

De organisatie dankt de directie van het Openluchtmuseum voor de medewerking en uitstekende verzorging.

Ada en Marjan